



Benutting van digitale mogelijkheden bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel

Digitalisering is een proces waarbij informatie en processen worden omgezet naar digitale vormen die opgeslagen, verwerkt en gedeeld kunnen worden via computers en digitale netwerken. Aldus de indrukwekkende laatste ontwikkeling in de digitale revolutie: ChatGPT. Van Dale is iets bondiger in zijn definitie: het toenemende belang van ICT in de maatschappij. Maar volgens ons is digitalisering vooral een ontwikkeling die veel kansen met zich meebrengt.

In dit artikel nemen we een zeer actuele ontwikkeling in de pensioenmarkt als voorbeeld: de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De transitie van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel is een voorbeeld van een proces waarbij veel gevraagd wordt van adviseurs en uitvoerders, maar waar ook veel gewonnen kan worden op gebied van efficiëntie en transparantie. Aan de hand hiervan zullen we toelichten welke kansen er benut kunnen worden door de ontwikkeling van recente technologieën.

L. Kuhne MSc CFA (links) is Principal Actuarial Technology bij Triple A – Risk Finance.

R. Kroon MSc AAG is Senior Consultant Insurance Non-Life/Actuarial Technology bij Triple A – Risk Finance.



WET TOEKOMST PENSIOENEN

De Wet toekomst pensioenen wordt binnenkort de nieuwe werkelijkheid voor pensioenuitvoerders en werkgevers. In de transitieperiode moeten alle bestaande afspraken worden aangepast naar de nieuwe wetgeving. Eén van de belangrijkste wijzigingen is dat het nieuwe pensioenstelsel alleen nog maar beschikbare premieregelingen kent, waarbij een leeftijdsonafhankelijke premie (of flatrate) wordt ingelegd. Werkgevers hebben verschillende keuzes te maken: hoe hoog moet de nieuwe vlakke premie zijn en welke maatstaven gebruiken we ter onderbouwing van die vlakke premie? Wat is de impact voor de deelnemers en gaan we deelnemers compenseren voor een eventueel nadelige impact van de transitie naar de nieuwe regeling?

Om werkgevers te ondersteunen bij het maken van deze keuzes zijn berekeningen nodig waarin scenario's worden doorgerekend en met elkaar worden vergeleken. De opzet van een dergelijk proces kan generiek worden benaderd: er is een hoeveelheid input data en er is een rekenkern die de data accepteert en berekeningen uitvoert. De rekenkern produceert vervolgens resultaten die in een analysefase moet worden verwerkt en geïnterpreteerd. Aan de hand van deze drie stappen (data, rekenkern en analyse) zullen wij de rol en mogelijke voordelen van digitalisering voor Wtp uitwerken.

DATA

De kwaliteit van berekeningen en modellen begint bij goede data. Het is een thema dat ook bij toezichthouders (DNB, AFM) onder de aandacht is. Ook voor de Wtp is het verzamelen van inputdata de belangrijke eerste stap. Om tot een evenwichtige keuze te komen zijn allereerst gegevens van deelnemers en contracten nodig. Om toekomstige scenario's door te kunnen rekenen en met elkaar te vergelijken zal een projectie moeten worden gemaakt, waarbij zowel niet-economische tabellen als sterftetafels, partnerfrequenties en carrièrekansen nodig zijn, als ook een groot aantal economische scenario's zoals aandelenrendementen en verwachte rentecurves en inflatiepercentages.

Gelukkig is de beschikbaarheid en opslag van grote hoeveelheden data met huidige technologieën steeds eenvoudiger geworden. De eerste USB-stick verscheen eind 2000 op de markt en had een capaciteit van 8 MB. Tegenwoordig is het verwerken en opslaan van terabytes aan data niet alleen mogelijk, maar ook nog snel en relatief goedkoop te realiseren. Zo kan bijvoorbeeld bij de Microsoft-dienst Azure Storage intensief gebruikte data worden opgeslagen voor ongeveer €0,02 per GB per maand. Voor data die niet of minder frequent gebruikt wordt, zoals bijvoorbeeld back-ups, kan dit zelfs meer dan 5 keer goedkoper.

Een goede data-inrichting vereist dat de data goed beveiligd is, privacy van betrokkenen gewaarborgd is en dat de datakwaliteit op orde is. Aan deze voorwaarden kan met de huidige technologieën goed worden voldaan. De beveiliging en beschikbaarheid van data kan bijvoorbeeld door cloudservices als Azure Storage eenvoudig geregeld worden. Om de datakwaliteit te garanderen is het mogelijk om een data-quality-



rapportage toe te voegen aan het proces. Dit kan zelfs zodanig geautomatiseerd worden dat op basis van een trigger, bijvoorbeeld een vaste dag in de maand of het plaatsen van een bestand in een bepaalde directory, een rapportage wordt gegenereerd en bij onvoldoende kwaliteit key persons automatisch een e-mail ontvangen.

REKENKERN

Ook kunnen deze triggers aanleiding zijn voor een model om te gaan rekenen. Door bijvoorbeeld Blob Triggers in te bouwen in Azure Functions, kunnen modellen worden aangestuurd zodra nieuwe bestanden zijn geüpload. Dit versimpelt het proces waardoor de focus van de adviseur meer op de analyse kan komen te liggen: welke berekeningen moeten worden uitgevoerd en wat is de impact van gemaakte keuzes op de resultaten.

De pensioentransitie zal hoe dan ook impact hebben op de pensioenen van deelnemers. Actieve DB-regelingen houden op te bestaan, waardoor deelnemers moeten overstappen naar een regeling met een ander karakter en een andere dynamiek. Bovendien wordt het nabestaandenpensioen hervormd en gaat ook de financiering van de pensioenopbouw op de schop. De impact van deze wijzigingen verschilt per deelnemer. Adviseurs en uitvoerders zullen verschillende scenario's voor de nieuwe pensioenregeling moeten doorrekenen om in eerste instantie werkgevers en sociale partners inzicht te kunnen bieden in de impact van de verschillende keuzemogelijkheden binnen de nieuwe regeling. Dit vormt voor hen immers input om de nieuwe regeling vorm te geven.

Nadat de werkgever of sociale partners een keuze hebben gemaakt voor een nieuwe regeling, moeten werknemers worden ingelicht over de impact van de transitie naar de nieuwe regeling. Hierbij moet gebruik worden gemaakt van de Uniforme Reken Methodiek (URM), wat betekent dat voor zowel de oude als de nieuwe regeling moet worden gecommuniceerd wat de pensioenverwachting is in een verwacht scenario, maar ook een slechtweersscenario en een goedweersscenario. Vanuit consistentie overwegingen ligt het voor de hand dat deze URM-berekeningen aansluiten bij de URM-berekeningen die ten grondslag liggen aan andere communicatie-uitingen, zoals UP0 en mijnpensioenoverzicht.nl. In dat geval kan de uitvoerder leunen op de bestaande systemen en processen voor URM. Dit betekent dat ergens een (API) koppeling moet worden gemaakt met de bestaande rekenkern voor URM, wat ook de modelkeuze voor Wtp kan beïnvloeden.

In de huidige digitale wereld is de rekenkracht die nodig is om deze hoeveelheid aan contractscenario's, economische scenario's, projectiejaren en deelnemers/maatmensen door te rekenen geen enkel probleem. Onze ervaring leert dat efficiëntie en consistentie juist gewonnen kunnen worden door in dit proces verschillende systemen aan elkaar te koppelen (bijvoorbeeld data, URM en Wtp berekeningen).

ANALYSE

De uitkomsten van een rekenkern (in bytes, json of xml) moeten worden vertaald naar een duidelijke rapportage voor de adviseur en de werkgever. Naast kennis van de wetgeving en onderliggende modellen, moet dus ook worden nagedacht over relevante maatstaven in de output en de vorm waarin deze worden gepresenteerd.

Een rekenkern kan bijvoorbeeld uitgebreid worden met een automatisch gegenereerde PowerPoint of een aangesloten (Power BI/Tableau) dashboard waarmee cijfers interactief gepresenteerd worden. Hierin kunnen maatstaven als netto en bruto profijt, vervangingsratio, premielasten en partnerpensioendeckering grafisch uiteengezet worden. Ten slotte kunnen de resultaten en te communiceren cijfers per deelnemer efficiënt berekend worden met dezelfde rekenkern, zodat deze gecommuniceerd kunnen worden.

CONCLUSIE

De invoering van de Wtp is een complex vraagstuk, dat een materiële impact heeft op het pensioen van elke Nederlander. Daarom is het belangrijk om gemaakte keuzes te kunnen beargumenteren en helder te kunnen communiceren over de impact ervan. Omdat de presentatie van de uitkomsten van Wtp veel overlap kent met die van URM, kan voortgebouwd worden op bestaande modellen, en zal vooral het inzichtelijk maken van de vele uitkomsten een uitdaging zijn. Gelukkig zijn er door de huidige digitale ontwikkelingen genoeg mogelijkheden om data, rekenkern en analyse met elkaar te verbinden en zo inzichtelijk te maken waar de verschuivingen komen te liggen, wat eventuele gevoeligheden zijn en welke keuzes er beschikbaar zijn voor uitvoerders en werkgevers. Door de kansen die digitalisering biedt te benutten, kunnen wij als actuaaris de toekomstbestendigheid en transparantie van het pensioenakkoord daadwerkelijk realiseren. ■